

1 Bevisbyrde

1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?

De regler, der vedrører optagelse af beviser og fremlæggelsen, udvælgelsen, indsamlingen, undersøgelsen og bedømmelsen af bevismidlerne i civilsager, er angivet i artikel 219 til 276 i den kroatiske civilproceslov (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne novine* (NN; Republikken Kroatiens officielle tidende) nr. 53 /91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13 og 89/14 og 70/19 (ZPP)).

Den generelle regel er, at den enkelte part fremsætter forholdene og fremlægger de beviser, som vedkommendes krav er baseret på, eller som vedkommende bruger til at bestride modpartens forklaringer og beviser, hvilket betyder, at princippet om retten til at blive hørt i kroatisk (civil)procesret tager forrang, for så vidt angår fremsættelsen af forhold og fremlæggelsen af beviser.

Derfor skal den enkelte part bevise sandfærdigheden i udtalelser om tilstedeværelsen af forhold, som er til vedkommendes fordel, og som hans eller hendes krav (og indsigelser) er baseret på, medmindre andet følger i henhold til loven.

Som hovedregel er retten bemyndiget til alene at fastslå de forhold, som parterne har fremsat, og til kun at optage de beviser, som parterne har fremlagt.

Undtagelsesvist er retten alene bemyndiget (og forpligtet) til at fastslå de forhold, som parterne ikke har fremsat og til at optage beviser, som parterne ikke har fremlagt, såfremt den har mistanke om, at parterne har til hensigt at gøre krav gældende, som de ikke har lov til at gøre gældende.

Såfremt retten på baggrund af de fremlagte beviser (artikel 8 i ZPP) ikke kan fastslå et forhold med sikkerhed, vil den træffe afgørelse om tilstedeværelsen af forholdet ved at anvende reglerne om bevisbyrden.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Beviser omfatter alle forhold, der er af betydning for afgørelsen.

Det er ikke nødvendigt at bevise de forhold, som parten har anerkendt for retten under retsforhandlingerne, men retten kan forlange, at beviser for disse forhold fremlægges, såfremt den skønner, at parten ved en anerkendelse deraf søger at gøre et krav gældende, som den ikke har lov til at gøre gældende (artikel 3 i ZPP).

Endvidere er retsregler ikke omfattet af beviser, da de er dækket af reglen om, at retten kender loven (*iura novit curia*).

Det er ikke nødvendigt at bevise forhold, som er almen viden. Det er dog tilladt at bevise, at et specifikt forhold ikke er almen viden.

Forhold, hvis tilstedeværelse formodes af loven, skal ikke bevises, men det kan bevises, at de ikke findes, medmindre andet følger i henhold til loven.

Følgelig muliggør reglerne om afbeviselige formodninger (*praesumptiones iuris*) beviser, da den part, som gør et juridisk relevant forhold gældende, ikke har pligt til direkte at bevise tilstedeværelsen af et sådant forhold; det er tilstrækkeligt at gøre en generel retsregel, som er omfattet i en afbeviselig formodning, gældende, og en part, som hævder, at den generelle regel i den afbeviselige formodning ikke kan gøres gældende i en specifik sag, skal bevise det.

Der er dog tilfælde, hvor loven ikke tillader bevis for den manglende tilstedeværelse af forhold, som loven forudsætter (*praesumptiones iuris et de iure*), når retten er forpligtet til at konkludere, at det pågældende juridisk relevante forhold findes.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Rettens opgave er at overbevise sig selv om tilstedeværelsen eller den manglende tilstedeværelse af de forhold, som retsanvendelsen beror på. ZPP omfatter ikke udtrykkelige bestemmelser om sandsynlighed, men sandsynlighedsgraden stiger i forhold til betydningen af den handling, der skal udføres, under hensyntagen til det stadium i retsforhandlingerne, hvor et specifikt processuelt spørgsmål drøftes og afgøres, og de processuelle konsekvenser, som følger, såfremt visse forhold afgøres at være til stede eller ej.

I henhold til hovedreglen om den frie bedømmelse af beviser afgør retten efter egen overbevisning, hvilke forhold, den finder bevist, på baggrund af bevidst og omhyggelig bedømmelse af alle beviser, som fremlægges individuelt og som helhed, og tager resultaterne af de samlede retsforhandlinger i betragtning.

2 Bevisoptagelse

2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?

Som tidligere nævnt er den kroatiske (civil)proces overvejende inter partes, hvilket betyder, at parterne kan fremsætte forhold og optage beviser på eget initiativ, og retten er alene bemyndiget til at fastslå forhold, som ikke er fremsat af parterne, og til at optage beviser, såfremt den har mistanke om, at parterne har til hensigt at gøre krav gældende, som de ikke har lov til at gøre gældende (artikel 3, stk. 3, i ZPP).

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Retten afgør, hvilke af de fremsatte bevismidler, der skal optages for at fastslå de afgørende forhold.

Såfremt retten har godkendt partens beviser, vil den som hovedregel begynde med optagelse af de beviser.

Ved tvister, der høres af en retsafdeling (*vijeće*), optages beviserne ved hovedforhandlingen for afdelingen, men afdelingen kan af vigtige årsager beslutte, at visse beviser skal optages for afdelingsformanden eller dommeren for den anmodede ret (den anmodede dommer). I så fald læses en vidneprotokol højt ved hovedforhandlingerne.

Den enkelte dommer eller formanden for afdelingen forestår hovedforhandlingerne, afhører parterne og optager beviser, men retten er ikke bundet af afgørelsen om retsmødets afholdelse, hvilket blandt andet betyder, at den ikke er bundet af afgørelsen, der tillader eller afviser de beviser, som parterne har indgivet.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I henhold til bestemmelserne i ZPP afviser retten fremlagte beviser, som den ikke finder relevante, og angiver begrundelsen for sin afvisning i afgørelsen.

ZPP indeholder ikke særlige bestemmelser om muligheden for at afvise ikke tilladt bevismateriale eller beviser, som ikke kan optages på en omkostningseffektiv måde. I tvister ved en byret (*općinski sud*) med en værdi, der ikke overstiger 10 000 HRK, og i tvister ved en handelsret (*trgovački sud*) med en værdi, der ikke overstiger 50 000 HRK, kan retten dog, såfremt den skønner, at en fastslåelse af forhold, der er vigtige for afgørelsen af tvisten, ville føre til uforholdsmæssige vanskeligheder og omkostninger, afgøre tilstedeværelsen af sådanne forhold på baggrund af den frie bedømmelse og tage de dokumenter, som parterne har indgivet, og deres forklaring i betragtning, såfremt retten fører beviser ved at afhøre parterne.

Bestemmelserne i ZPP angiver en frist for parternes fremlæggelse af alle forhold og indgivelse af beviser. Under de almindelige civilsager skal den enkelte part i anmodningen og i svaret på anmodningen og senest ved det forberedende retsmøde fremsætte alle de forhold, der understøtter vedkommendes krav, fremlægge de beviser, der er nødvendige for at kunne fastslå de forhold, som vedkommende har fremsat, og erklære sin stilling til sagsfremstillingen og modpartens beviser. Under hovedforhandlingerne kan parterne kun fremlægge nye forhold og beviser, hvis de uden selv at være skyld i det ikke kunne fremskaffe eller fremlægge dem, før de tidligere retsforhandlinger blev afsluttet.

Retten tager ikke hensyn til nye forhold og beviser, som parterne selvfor skyldt fremskaffer og fremlægger under hovedforhandlingerne.

For yderligere oplysninger om beviser og bevisoptagelse i småkravsprocedurer henvises til oplysningsskemaet "[Small claims – Republic of Croatia](#)" (småkrav - Republikken Kroatien).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

ZPP muliggør følgende bevismidler: retslig undersøgelse, dokumentbeviser, vidner, sagkyndige og afhøring af parterne.

2.5 Hvad er procedurerne for vidneforklaring, og adskiller de sig fra procedurerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

Et vidne er en fysisk person, som kan give oplysninger om de forhold, som er ved at blive bevist. Vidner afhøres individuelt og uden tilstedeværelse af andre vidner, som skal afhøres senere, og de er forpligtede til at give deres svar mundtligt.

Vidnerne oplyses først om, at de er forpligtede til at tale sandt, og at de ikke må udelade noget. Derefter advares de om konsekvenserne af at aflægge falsk forklaring. Endvidere spørges et vidne altid om, hvordan de kender de forhold, som de aflægger vidneforklaring om.

Et sagkyndigt vidne skal besidde de samme egenskaber som et vidne, dvs. at de skal kunne observere, huske og genfortælle, og endvidere skal de besidde professionel ekspertviden.

Visse sagkyndige vidner, som indkaldes af retten, skal efterkomme indkaldelsen og indgive deres resultater og en udtalelse.

Følgelig indebærer de sagkyndige vidners opgave at fastslå resultater og en udtalelse. Retten afgør, om det sagkyndige vidne kun skal fremlægge sine resultater og en udtalelse mundtligt ved retsmødet, eller om de også skal fremlægges skriftligt før retsmødet. Retten angiver en frist for indgivelsen af de skriftlige resultater og udtalelsen, som ikke må overstige 60 dage.

Det sagkyndige vidne skal altid forklare sin udtalelse.

Retten giver parterne de skriftlige resultater og udtalelsen højst 15 dage før det retsmøde, hvor de skal afhøres.

ZPP skelner ikke mellem proceduren for at afhøre vidner og for at afhøre sagkyndige vidner og angiver derfor ingen særlige procesbestemmelser.

I forbindelse med skriftlige beviser skal parterne selv indgive det dokument, som de gør gældende som bevis for deres forklaring.

Et dokument, som er blevet udgivet i den foreskrevne form af en statslig myndighed inden for dens ansvarsområde, og et dokument, som er udgivet af en juridisk eller fysisk person i den form i egenskaben af udøver af en offentlig myndighed, som den er tildelt ifølge loven eller en regel, der er baseret på loven (et offentligt dokument), skønnes at bevise sandfærdigheden af det, som det bekræfter eller regulerer.

Andre dokumenter har samme bevisværdi, hvis deres bevisværdi i henhold til særlige bestemmelser svarer til den for det offentlige dokument.

Det er tilladt at bevise, at de forhold, som er angivet i offentlige dokumenter, er falske, eller at dokumentet er forkert udarbejdet.

Hvis retten betvivler dokumentets ægthed, kan den anmode den myndighed, som dokumentet skulle komme fra, om at udtrykke sin mening derom.

Medmindre andet er angivet i en international aftale, har udenlandske offentlige dokumenter, hvor ægtheden er behørigt bekræftet og på betingelse af gensidighedsbetingelsen, samme bevisværdi som nationale offentlige dokumenter.

ZPP angiver også regler for forpligtelsen til at fremskaffe dokumenter afhængigt af, om den part, der er blevet indkaldt, modparten, en offentlig myndighed eller en organisation, der udøver en offentlig myndighed, eller en tredjepart (fysisk eller juridisk person) er i besiddelse af dokumentet.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Ifølge hovedreglen om den frie bedømmelse af beviser, som gælder i den kroatiske (civil)procesret, afgør retten efter egen overbevisning, hvilke forhold, den finder bevist, på baggrund af en bevidst og omhyggelig bedømmelse af alle beviser, som fremlægges individuelt og som helhed, og tager resultaterne af de samlede retsforhandlinger i betragtning.

Følgelig er der ingen regel, som bestemmer, om visse bevismidler vejer mere eller er vigtigere end andre, selv om dokumenter i praksis anses som værende troværdige (men ikke vigtigere) end andre beviser (vidner, retsmøder).

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Nej, ZPP fastlægger ikke, at visse bevismidler er obligatoriske for at bevise visse forhold. I overensstemmelse med inter partes-princippet er parterne bemyndiget til at fremlægge beviser, og retten vurderer, hvilke fremlagte beviser, den optager med henblik på at bevise relevante forhold.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Alle, der indkaldes som vidne, er derfor forpligtet til at efterkomme indkaldelsen og afgive vidneforklaring, medmindre ZPP foreskriver andet. At optræde som vidne, hvilket indebærer en pligt til at møde i retten, afgive vidneforklaring og sige sandheden, er derfor en generel forpligtelse, som alle har. Vidner, som på grund af alderdom, sygdom eller alvorlige fysiske funktionsnedsættelser ikke kan efterkomme indkaldelsen, afhøres i deres eget hjem.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Personer, som gennem deres forklaring ville bryde tavshedspligten vedrørende officielle eller militære hemmeligheder, kan ikke afhøres som vidner, indtil den kompetente myndighed fritager dem for denne forpligtelse.

Vidner kan nægte at aflægge vidneforklaring:

- om noget, som parten har betroet dem som vedkommendes bemyndigede repræsentant;
- om noget, som parten eller en anden person har tilstået over for vidnet i dennes funktion som religiøs skriftefader;
- om forhold, som vidnet har opnået kendskab til som advokat, læge eller i udøvelsen

af en anden stilling eller anden aktivitet, såfremt der er en forpligtelse til at holde det erfarede fortroligt i udøvelsen af den stilling eller aktivitet.

Den enkelte dommer eller formanden for rådet oplyser disse personer om muligheden for at nægte at aflægge vidneforklaring.

Et vidne kan nægte at besvare individuelle spørgsmål af tvingende årsager, i særdeleshed hvis vedkommende ved at besvare sådanne spørgsmål ville udsætte sig selv eller en slægtning i lige linje uanset grad eller en slægtning i sidelinje op til tredje grad, herunder en ægtefælle, eller besvogrede slægtninge i anden grad - selvom ægteskabet er ophørt - og vedkommendes værge eller myndling, adopterede forældre eller barn for væsentlig vanære, væsentlig materiel skade eller strafforfølgning.

Den enkelte dommer eller formanden for rådet oplyser vidnerne om, at de kan nægte at besvare de spørgsmål, de får stillet.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Ja, det er muligt. Hvis et vidne, som er behørigt indkaldt, undlader at møde uden en forklaring, eller hvis et sådant vidne forlader det sted, hvor vidnet skal afhøres, uden tilladelse eller uden en berettiget grund, kan retten forlange at få vidnet bragt tilbage med magt for vidnets regning og kan også pålægge vidnet en bøde fra 500 til 10 000 HRK.

Hvis vidnet møder og nægter at aflægge vidneforklaring eller at besvare visse spørgsmål, efter at vidnet er blevet oplyst om de deraf følgende konsekvenser, og retten finder vidnets grunde til at nægte at aflægge vidneforklaring eller at besvare visse spørgsmål for værende uberettigede, kan den pålægge vidnet en bøde fra 500 til 10 000 HRK. Hvis vidnet stadig nægter at aflægge vidneforklaring, kan retten tilbageholde vidnet. Vidnet tilbageholdes, indtil han eller hun indvilliger i at aflægge vidneforklaring, eller indtil vidnets forklaring ikke længere er nødvendig, men ikke længere end en måned.

Hvis vidnet efterfølgende giver en forklaring på sit fravær, ophæver retten sin afgørelse om at pålægge vidnet en bøde og kan fritage vidnet helt eller delvist for betaling af omkostninger. Retten kan også ophæve sin afgørelse om at pålægge vidnet en bøde, hvis vidnet efterfølgende indvilliger i at aflægge vidneforklaring.

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

For oplysninger om fritagelsen for den almindelige forpligtelse til at optræde som vidne for så vidt angår officielle eller militære hemmeligheder, dvs. om retten for personer, der udfører specifikke aktiviteter, til at nægte at afgive vidneforklaring og retten til at nægte at besvare specifikke spørgsmål, henvises til punkt 9).

Som hovedregel er det kun personer, som kan give oplysninger om forhold, der er bevist, som kan afhøres som vidner, og retten afgør en persons evne til at afgive vidneforklaring i den enkelte sag.

En person kan ikke være vidne, hvis han eller hun er direkte involveret i retsforhandlingerne som en part eller som en parts rettergangsfuldmægtige, hvorimod partens bemyndigede repræsentant kan afhøres som vidne.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Det enkelte vidne skal afhøres individuelt og uden tilstedeværelse af vidner, som skal afhøres efterfølgende. Vidnet er forpligtet til at give sit svar mundtligt. Et vidne oplyses først om, at han eller hun er forpligtet til at tale sandt, og at han eller hun ikke må udelade noget. Derefter advares vidnet om konsekvenserne af at afgive falsk forklaring.

Vidnet bliver derefter bedt om at oplyse sit fornavn, efternavn, personligt id-nummer, sin fars navn, sin stilling, adresse, fødested, alder og forhold til parten. Efter disse generelle spørgsmål bliver vidnet bedt om at fortælle alt, han eller hun ved om de forhold, som han eller hun aflægger vidneforklaring om, og derefter kan vidnet blive stillet spørgsmål for at bekræfte, tilføje eller forklare. Det er ikke tilladt at stille spørgsmål, som allerede indeholder svaret på spørgsmålet.

Vidnet bliver altid spurgt om, hvordan han eller hun kender til de forhold, som han eller hun afgiver vidneforklaring om.

Vidner, hvis vidneforklaringer strider mod hinanden i forhold til væsentlige forhold, kan blive bragt ansigt til ansigt. De bliver afhørt individuelt om de enkelte omstændigheder, som strider mod hinanden, og deres svar optages i protokollatet.

Republikken Kroatien har ingen særlige bestemmelser, der fastsætter bevisoptagelse via videokonference. Bestemmelserne i artikel 126a til 126c i ZPP danner grundlag for en sådan afhøringsmetode, dvs. at retsmøder kan blive lydoptaget. Afgørelsen om at lydoptage træffes af retten efter eget initiativ eller efter anmodning fra parten. Metoden til lagring og overførsel af en lydoptagelse, de tekniske betingelser og optagelsesmetoden reguleres af rettens procesreglement.

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

ZPP fastlægger ikke særlige bestemmelser om ulovligt fremskaffede beviser. Retsgrundlaget er dog indeholdt i artikel 29 i Republikken Kroatiens forfatning (*Ustav Republike Hrvatske*) (NN nr. 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14), som fastlægger, at ulovligt fremskaffede beviser ikke kan anvendes i retsforhandlinger.

ZPP nævner kun, at retten ikke må tage hensyn til parternes begæringer, som er i strid med ufravigelige regler og den offentlige moral.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Forhandlingernes parter kan ikke afhøres som vidner. Bestemmelserne i ZPP muliggør dog afhøring af parterne som bevis i mangel af andre beviser, eller hvis retten til trods for de andre fremlagte beviser finder det nødvendigt for at kunne fastslå vigtige forhold.

Bestemmelserne i ZPP vedrørende bevisoptagelse fra vidner gælder for afhøring af parter, medmindre andet er angivet.

Sidste opdatering: 12/11/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.